

ними хворобами. Наше право. 2014. № 9. URL: file:///C:/Users/%D0%94%D0%B0%D1%88%D0%B5%D0%BD%D1%8C%D0%BA%D0%B0/Downloads/Nashp_2014_9_13.pdf.

3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 11-те вид., переробл. та допов. – Київ : ВД «Дакор», 2019. – 1384 с.

4. Українське кримінальне право. Загальна частина: підручник / за ред. В. О. Навроцького. Київ: Юрінком Інтер. 2013. 712 с.

5. Павелко Ю. Р. Криміналістична характеристика злочинів, як невід’ємний елемент методики розслідування злочинів, пов’язаних із зараженням ВІЛ-інфекцією чи іншою невиліковною інфекційною або венеричною хворобою. *Науковий вісник Херсонського університету. Серія «Юридичні науки»*. 2017. № 3. С. 141–145.

Вербицька А. О.,
студентка магістратури
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Самотуга А. В., к.ю.н., доц.,
доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ У СУЧАСНОМУ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

Проблема інформаційної безпеки є актуальною для кожної держави у будь-який період її існування. У ХХ столітті науково-технічна революція призвела до стрімкого зростання інформаційних технологій. У суспільстві починається перерозподіл реальної влади від традиційних структур до центрів управління інформаційними потоками.

Сьогодні людство увійшло в інформаційну цивілізацію. Нині інформація стала рушійною силою суспільства. Для отримання адекватної інформації у країні повинна бути присутня розвинута інформаційна інфраструктура. Ефективна інформаційна інфраструктура є запорукою розвитку будь-якої держави, оскільки це: дає змогу різко скоротити час на висунення та обговорення нових ідей, проектів; дозволяє розробляти найбільш ефективну галузь економіки – економіку інформацій, економіку з виробництва нових знань; спрямовує країну на той самий шлях розвитку, по якому йде сьогодні все людство [1, с. 21].

Все це можливо за умов розвитку інформаційної політики. Тобто визна-

чення законів функціонування інформаційної сфери. Коли ефективно працює система ЗМІ суспільства, це дає змогу швидко вирощувати нову еліту, активно обговорювати нові проекти, сприяти прозорості влади, наближати її до населення [2, с. 71].

Інформаційна безпека полягає в аналізі загроз, які можуть виникнути в інформаційній сфері, а також створенні умов для запобігання їх виникненню. У першу чергу, це стосується різноманітних технічних аспектів передавання й обробки інформації. Сьогодні, на жаль, в Україні лише розробляється концепція державної інформаційної політики і концепція інформаційної безпеки [3, с. 36].

Останні роки продемонстрували чітку залежність процесів стабілізації (дестабілізації) сучасних держав від функціонування інформаційних інфраструктур. Тобто на сьогодні з'явився новий тип інструментарію – інформаційна зброя та інформаційна війна, до якого виявилися неготовими деякі сучасні держави. На жаль, до цих держав належить і Україна.

В науковій літературі зауважується, що вперше ці інструменти були використані проти нашої держави ще 2005 року під час першої газової війни. Тоді Україну успішно представили в якості нечесного, а щонайменше сумнівного транзитера газу, незважаючи на те, що протягом десятиліть Україна ніколи не допускала зриву поставок природного газу до Європи через свою територію. Показово, що одночасно з цими звинуваченнями Росія наголошувала на необхідності будівництва газопроводів, альтернативних українській системі (Північноєвропейський газопровід у Балтійському морі, друга нитка «Блакитного потоку» в Чорному морі та розширення газотранспортної системи в Білорусі, що тепер належить Газпрому). До того ж звинувачення у крадіжках газу не підкріплювалися конкретними фактами [4, с. 140].

Взагалі, інформаційні війни ведуться проти України починаючи з проголошення нею у 1991 р. незалежності, коли ще радянські телеканали до проведення референдуму на підтвердження Акта незалежності просували тезу щодо неспроможності її як держави у майбутньому поза СРСР. Потім вони велися з різною інтенсивністю, активізуючись, як правило, напередодні виборів в Україні з метою забезпечення перемоги лояльного кандидата чи партії, але останніми роками вже за допомогою здебільшого не російських, а українських теле- й радіоканалів, власниками яких є пов'язані з російським бізнесом чи навіть підтримувані російською владою особи.

Враховуючи нинішні політико-правові відносини з РФ, ускладнені військовим конфліктом на Сході нашої держави, інформаційна війна набирає вагомих обертів. Так, країна-агресор проводить по відношенню до України інформаційну експансію [5]. Вітчизняні експерти стверджують, що українське телебачення та радіо і російське часто одну й ту ж подію висвітлюють по-різному. За таких умов російський інформатор використовує наш національний простір в інтересах своєї держави. Відповідно створюється негативний імідж нашої країни, що має на меті дестабілізацію ситуації в державі та впро-

вадження власної політики «керованого хаосу»; – формування стереотипу меншовартості та вторинності українців, а також відповідне руйнування почуття нації та народу; – домінування російської мови, культури та традицій для утвердження самоідентифікації при одночасному витісненні української мови та культури тощо.

Нині щодо України здійснюється неймовірно потужна інформаційна війна, але українська влада ніколи не здійснює контрнаступальних дій, а обмежується лише обороною [6, с. 58]. Тому доцільним є зміна інформаційної політики (як зовнішньої, так і внутрішньої) з доповненням законодавчої та нормативно-правової бази, яка відповідає б нормам міжнародного права; участь у світових інформаційних процесах; вдосконалення рівня підготовки фахівців у галузі інформаційної безпеки та ін.

Отже, інформаційна війна проти України є небезпечною загрозою національній безпеці, яка спрямована не лише на розхитування ситуації всередині держави, а й на створення негативного іміджу України у світі. Вважаємо, що наша держава повинна не лише оборонятися в інформаційній війні, а й вести наступальні дії стосовно до агресора, навіть випереджувального й асиметричного характеру, тобто бути не реактивною (спростовуючи фейки і дезінформацію), а проактивною. Крім того, необхідним є вироблення стратегії і тактики ведення боротьби в інформаційному полі та утворити структуру, яка займатиметься аналізом та збором необхідної інформації для боротьби на «випередження супротивника».

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що інформаційний простір використовується як інструментарій для вирішення соціальних, політичних, економічних, військових та інших завдань. Сьогодні є велика кількість стратегій, відповідних сценаріїв поведінки в різних ситуаціях, які використовуються в інформаційних конфліктах. Та не лише це повинно стати найголовнішим у вирішенні питання інформаційної безпеки нашої держави.

Найголовнішим має стати: розуміння суспільством та державою пріоритетності цього завдання; розподіл його на декілька підпрограм, виходячи з міжнародного досвіду; імідж нашої держави в цій сфері повинен розвиватися як на науково-теоретичному рівні, так і в практичній площині (на прикладі країн ЄС, США).

Таким чином, проведений аналіз свідчить, що найбільші зусилля треба зосередити не лише на створенні нових каналів комунікацій, а й на максимально ефективному використанні вже наявних.

1. Кормич Б. А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи : [навч. посіб.] / Б. А. Кормич. — К. : Кондор, 2004. — 384 с.

2. Гуцалюк М. Інформаційна безпека у сучасному суспільстві / М. Гуцалюк // Право України. — 2015. — № 7. — С. 71-74.

3. Яковенко О. О. Концепція інформаційної безпеки України в контексті становлення соціально відповідальної журналістики / О. О. Яковенко // Наукові записки Інституту журналістики. - 2016. - Т. 63. - С. 36-42.

4. Магда Є. Виклики гібридної війни: інформаційний вимір [Текст] / Євген Магда // Наукові

записки Інституту законодавства Верховної Ради України . – 2014. – № 5. – С. 138-142.

5. Карпенко В. Інформаційний простір як чинник національної безпеки України / В. Карпенко // Українознавство [Текст]: науковий громадсько-політичний культурно-мистецький релігійно-філософський педагогічний журнал. – 2005. – № 3. – С. 182-192.

6. Кирильчук Є. О. Інформаційна війна як дієвий феномен протистояння в суспільно-політичній боротьбі / Є. О. Кирильчук // Наукові праці МАУП. - 2013. - Вип. 4. - С. 58-61.

Вербицька А. О.,

студентка магістратури
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Самотуга А. В., к.ю.н., доц.
доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ НА СВОБОДУ ІНФОРМАЦІЇ

Право на інформацію як невід'ємний елемент системи основоположних прав і свобод людини і громадянина, який займає одне із провідних місць в її осередку, є необхідною умовою усвідомлення особою свого місця та ролі в суспільстві, її гармонійного вільного розвитку та існування. Саме наявність чи відсутність основоположних прав і свобод людини і громадянина є найяскравішим показником ступеня розвитку громадянського суспільства та побудови правової держави.

Водночас слід зауважити, що в основу реалізації інформаційних прав покладено дотримання двох основних принципів: по-перше, забезпечення безперешкодного отримання громадянами повної та неупередженої інформації та, по-друге, свобода публічних висловлювань незалежно від їхнього політичного змісту. Зазначені принципи включають кілька структурних елементів, які тісно взаємозалежні та існують у нерозривній єдності.

Так, це свобода кожної людини привселюдно виражати свої думки, ідеї та судження і поширювати їх будь-якими законними способами. Це власне свобода друку та інших засобів масової інформації, тобто свобода від цензури та право створювати та використовувати засоби масової інформації, що дозволяє матеріалізувати свободу вираження думок. Це право на одержання інформації, що становить суспільний інтерес або стосується прав громадян, тобто свобода доступу до джерел інформації [1, с. 34]. Усе це і проковує суб'єктів інформаційних відносин до довільної інтерпретації законодавчих